

Aan de leden van de raad

Datum : 24 juni 2025
Zaaknummer : 4626683
Contactpersoon : Matthijs Kleij
Telefoonnummer : 06-31114842

Onderwerp: Misstanden in de (langdurige) zorg – een verkennend onderzoek

Geachte voorzitter en leden,

Arnhemmers die zorg nodig hebben, moeten daarop kunnen rekenen. Helaas zien we dat dat niet altijd het geval is en dat misstanden in de zorg zich voordoen. Uit meerdere regionale en landelijke onderzoeken wordt pijnlijk zichtbaar dat fraudeurs en criminelen zich steeds vaker in de zorg begeven. Ondanks de nodige inspanningen om misstanden tegen te gaan, merken toezichthouders, professionals en inwoners in onze wijken dat de misstanden zich voortzetten. Hierbij gaat het niet alleen om het indienen van onjuiste declaraties, maar ook om het uitblijven van zorg waar Arnhemmers wel recht op hebben en die noodzakelijk voor hen is. Het uitblijven van die passende zorg kan ook tot overlast in de wijken leiden.

Deze signalen waren aanleiding om een verkennend onderzoek uit te laten voeren naar de situatie in een van de wijken in onze stad. Het onderzoek gaat niet alleen over de zorg waarvoor we als gemeente verantwoordelijk zijn, maar kijkt breder naar de aard en omvang van misstanden in de (langdurige) zorg. We hebben voor deze bredere benadering gekozen, omdat we ons verantwoordelijk voelen voor alle Arnhemmers die afhankelijk zijn van zorg en die nu de dupe zijn van misbruik op georganiseerde schaal.

In deze brief informeren wij u over het bijgevoegde verkennend onderzoek en het opvolgen van de aanbevelingen ervan.

Misstanden in de zorg

De afgelopen jaren is pijnlijk zichtbaar geworden dat fraudeurs en criminelen zich steeds vaker in de zorg begeven. Miljoenen aan zorggeld verdwijnen in de handen van criminelen. Arnhemmers die te maken krijgen met deze praktijken, krijgen niet de zorg die ze nodig hebben en worden soms zelfs ingezet voor criminele praktijken. Deze Arnhemmers zijn afhankelijk van de zorgverlener en vaak niet bij machte om de misstanden te stoppen. Naast de financiële schade, de miljoenen aan zorggeld die verdwijnen, heeft dit ook maatschappelijke en individuele schade tot gevolg. De impact op deze Arnhemmers en op onze wijken is groot. Dat geldt evenwel ook voor de eerlijke bedrijven en personen die intrinsiek gemotiveerd zijn om zorg te verlenen aan zorgbehoevenden en die nu te maken hebben met oneerlijke concurrentie van frauduleuze bedrijven.

Datum: 24 juni 2025
Zaaknummer: 4626683
Pagina: 2

De misstanden vinden veelal plaats in de (langdurige) jeugdzorg, zorg voor mensen met een beperking en ouderenzorg in een zorglandschap dat erg versnipperd is. De gemeente is verantwoordelijk voor alle jeugdzorg (mensen onder 18, Jeugdwet) en voor de zorg om mensen zo lang mogelijk thuis te laten blijven wonen (Wet maatschappelijke ondersteuning). Het CIZ/zorgkantoren regelt in opdracht van de Rijksoverheid zware, intensieve zorg voor kwetsbare ouderen, mensen met een beperking en mensen met een psychische aandoening (De Wet langdurige zorg). Ook is de Rijksoverheid verantwoordelijk voor de forensische zorg, voor mensen die in aanraking zijn gekomen met politie en justitie. Waar de wetten versnipperd zijn, komt dit in onze wijken samen. De versnippering van wetgeving maakt dat verantwoordelijkheden verdeeld zijn en dat er veel partijen betrokken zijn bij de inkoop, het toezicht en de uitvoering. Dit maakt het moeilijk om informatie te delen en gericht samen misstanden aan te pakken.

Reeds ingezet om misstanden tegen te gaan

Binnen onze verantwoordelijkheden zijn er de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet om het voor fraudeurs en criminelen moeilijker te maken. Zo zijn de inkoop en het toezicht op de jeugdzorg en WMO aangescherpt. Dat doen we preventief door inkoop-eisen te verhogen, het aantal aanbieders te beperken, en door de wet Bibob in te zetten, waarmee de integriteit van zorgaanbieders wordt getoetst. Daarnaast zijn ook stappen gezet om op te (kunnen) treden als we misstanden vermoeden. Zo zijn er meer toezichthouders gekomen (4 fte) die werken volgens het toezicht- en handhavingsskader, zijn de rechtmatigheidsonderzoeken aangescherpt, en is er een regionaal signaleringsoverleg.

Verkennend onderzoek

We hebben KA Research gevraagd om een verkennend onderzoek uit te voeren naar de aard en een schatting van de omvang van zorgfraude op basis van de WMO, WLZ, Jeugdwet en Forensische Zorg en op welke manier de gemeente dit tegen kan gaan. Omdat de gemeente niet beschikt over specifieke data van de WLZ en Forensische Zorg, is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. De problematiek treft waarschijnlijk heel Arnhem, maar voor dit onderzoek is gekozen om te starten met een verkennend onderzoek in één wijk. De wijk Malburgen is gekozen omdat het een kwetsbaar gebied is met veel zorgbehoevenden en veel zorgaanbieders.

Conclusies verkennend onderzoek

Hierbij bieden we u het verkennend onderzoek “Zorgeloos?” aan. De onderzoekers hebben gewerkt op basis van statistische informatie en met documenten- en openbrononderzoek, versterkt met interviews met professionals en observaties in de wijk. Hierdoor is een actueel beeld gevormd van de manier waarop misbruik plaatsvindt. De eindconclusie: Er is werk aan de winkel. Er zijn eerste stappen gezet, maar die blijken niet voldoende.

Datum: 24 juni 2025
Zaaknummer: 4626683
Pagina: 3

Kort weergegeven zijn de conclusies van de onderzoekers:

Aard en schatting van de omvang:

- De aard en omvang kan moeilijk in kaart worden gebracht. Er komen signalen binnen bij de gemeente, maar die lijken enkel het topje van de ijsberg. Fraude komt wijdverspreid voor.
- Er is geen eenzijdig beeld van de problematiek.
- Professionals maken zich zorgen, maar een oplossing is niet één, twee, drie gevonden.
- In Malburgen wordt meer dan gemiddeld zorg aangevraagd en aangeboden. De wijk is vatbaar voor criminaliteit en er is een verwevenheid tussen zorgaanbieders en criminele netwerken (drugs). Voor slachtoffers is het moeilijk melding te doen, vanwege hun afhankelijke positie.

Op welke manier wordt misbruik gemaakt van WMO, WLZ, Jeugdwet en Forensische Zorg?

- De vormen van zorgfraude zijn zo goed als hetzelfde voor de verschillende financieringsvormen, te weten ongekwalificeerd personeel, vervalste diploma's, ondermaats zorg leveren, te veel uren declareren, waarbij zorgbehoevenden soms weeggeld als compensatie krijgen.
- Binnen de WMO en Jeugdwet kan de gemeente actie ondernemen. Zo wordt aanbevolen om de wet Bibob vaker toe te passen.
- Na contractontbinding kunnen frauduleuze zorgaanbieders gemakkelijk verder onder een andere naam, bij een andere gemeente of bij een andere financieringsvorm.
- WLZ-aanbieders hebben vrij spel als ze eenmaal een contract hebben. WLZ is daarmee de aantrekkelijkste financieringsvorm. Pgb-fraude (WLZ, WMO en Jeugdwet) wordt beschouwd als grootste risico. De veelheid aan zorgaanbieders maakt overzicht en controle lastig.
- Een preventieve landelijke aanpak, samen met gerichte fysieke controle, samenwerking en strengere handhaving, is essentieel om grip te krijgen op zorgfraude.

Vervolgacties

Ook dit onderzoek toont de urgentie aan. Urgentie die wij al langere tijd voelen. Het is een oproep om meer te doen. Met de aanbevelingen uit het onderzoek gaan we aan de slag. Op de korte termijn zetten we in op:

- Intensieve samenwerking, agendering en een lobby naar verantwoordelijke overheidsinstanties. Een deel van de problematiek en oplossingen ligt namelijk niet binnen onze wettelijke verantwoordelijkheid. We moeten een gesprek op gang brengen en een geluid laten horen
- Meldpunten. Een duidelijker meldpunt en werkwijze, waartoe u als raad ook eerder oepiep in de motie "Zorgfraudemeldpunt beter bekend maken en bereikbaar maken voor jongeren via o.a. social media" (22M28)".
- Intensiveren van de eigen werkwijze op de eigen wettelijke taken, waaronder meer focus op aanwezigheid in de wijk met fysieke controles en uitbreiding van Bibob-toetsing. Ook is het taak nog meer aan de voorkant te komen, op het moment van het stellen van de indicatie.
- Investeren in bewustwording en signalering van professionals en een signaleringsnetwerk.
- Zorgfraude als prioriteit van de lokale driehoek en naast de strafrechtelijke route ook onderzoeken waar we civielrechtelijk nog meer op kunnen inzetten, via bestuurlijke maatregelen.

Datum: 24 juni 2025
Zaaknummer: 4626683
Pagina: 4

Het is pijnlijk om te constateren dat criminelen doelbewust misbruik maken van Arnhemmers door hen niet de zorg te bieden die zij nodig hebben. Het gaat hierbij om zorg gefinancierd met publiek geld die terecht moet komen bij de Arnhemmers die het nodig hebben. Aan deze praktijken moet paal en perk worden gesteld, maar dat kunnen we niet zonder inzet van andere partijen, zoals het Rijk. Zorgfraude kent vele gezichten en obstakels en we gaan hierover ook graag met u als raad in gesprek. We zullen u uiteraard informeren over de vervolgaanpak en (tussentijdse) resultaten.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlage: Onderzoeksrapport "Zorgeloos?"